

Uczę nie nudząc – przykłady form aktywizacji uczniów w klasach starszych szkoły podstawowej.

Uczniowie siódmych i ósmych klas szkoły podstawowej wymagają od nauczyciela specyficznego podejścia w obszarach przekazywania treści edukacyjnych i efektywnej współpracy. Specyfika jest wynikiem tego że 13-15 latkowie z jednej strony są przebudźcowani ilością treści dziejących się wokół nich na co dzień (portale społecznościowe i spływające z nich nieustannie informacje, intensywne kontakty koleżeńskie) z drugiej strony ich uwagę w znacznym stopniu absorbują zajęcia dodatkowe, zainteresowania i pasje. Miejsca na przyswajanie wiedzy i naukę w ich harmonogramie dnia bywa że pozostaje niewiele. Wymaga to od nauczycieli uczących w klasach VII i VIII wysiłku w przygotowaniu się do zajęć aby prowadzone przez nich lekcje nie były szablonowe i przewidywalne. Ciekawie poprowadzona lekcja to lepsze przyswajanie wiedzy przez uczniów, lepsze wyniki edukacyjne oraz rezultaty egzaminu ósmoklasisty. Co zrobić więc aby lekcja skupiała uwagę uczniów, przekazywane treści ciekawiły ich, a proponowane przez nauczyciela metody pracy aktywizowały i zachęcały ich do aktywnego udziału w lekcji?

Odpowiedzią na powyższe pytania jest odpowiednie zaplanowanie lekcji które uwzględni takie metod przekazywania treści, które skupią uwagę uczniów, zaciekawią ich i wpłyną na podniesienie poziomu ich aktywności. Do pożądaných narzędzi i metod należeć będą treści, zadania i ćwiczenia z podręcznika (multimedia), przydatne aplikacje, filmy i ikonografiki. Zapewne wielu nauczycieli korzysta na co dzień ze wskazanych pomocy – ważne jednak jest takie ich wykorzystanie, które z jednej strony pozwoli na uniknięcie przypadkowości w ich doborze, a z drugiej zapewni ich jak najefektywniejsze wykorzystanie.

Zacznijmy od odpowiedniego zaplanowania lekcji. Jest to najistotniejszy element całej wykładni, którego odpowiednie opracowanie na cykl roczny, powinno skutkować pozytywnymi efektami edukacyjnymi.

1. Czynności organizacyjne do 5 min.,
2. Rekapitulacja wtórna (?) ok. 3-5 min. (pożądane jest korzystać z tego elementu uznaniowo),
3. Wprowadzenie nowego tematu 20 do 30 min.,
zaplanować wariantowo korzystanie z tekstów, filmów, ikonografik, muzyki, liczba planowanych elementów jest uznaniowa, przy planowaniu należy uwzględnić możliwości edukacyjne poszczególnych zespołów, (tj. elementy które sprawdzą się np. w klasie 7a, niekoniecznie sprawdzą się w kl. 7b), poszczególne elementy wraz z omówieniem powinny być realizowane w czasie ok. 2 - 5 min., można uwzględnić pogadankę trwającą 5 do 10 min.
4. Podsumowanie - rekapitulacja pierwotna 3-5 min.,

Przy planowaniu zajęć z uczniami, dobrze jest tak skorelować dobór treści i wykorzystywane metody aby się wzajemnie uzupełniały. Czynniki odpowiadające za motywujące cechy lekcji:

1. Dobór treści odpowiedni do możliwości percepcyjnych uczniów,
2. Zaplanowanie ich wykorzystania w odpowiednim momencie prowadzonej lekcji,
3. Poinformowanie uczniów o tym na co będziesz zwracał uwagę,
4. Uważne moderowanie czasem zajęć,
5. Akcentowanie najważniejszych treści,

Należy pamiętać, że o różnicowaniu. Skutecznie przeprowadzona lekcja przy dobrze skorelowanych treściach wraz z zadaniami nie koniecznie będzie sprawdzała się w równoległej klasie. Percepcja i możliwości pracy uczniów w poszczególnych zespołach klasowych są bowiem często bardzo różnicowane. Z uwagi na to wskazane jest różnicowanie treści i metod w zakresie treści i trudności.

Przykładowe formy wykorzystania tekstów, ikonografik, filmów oraz muzyki podczas zajęć z uczniami:

1. Biologia. Praca zespołowa wymagająca wzajemnej współpracy od uczniów. Według wskazówek nauczyciela, grupa uczniów przygotowuje samodzielnie wykonaną makietę układu wydalniczego oraz treść krótkiej prelekcji. Efekty pracy uczniów prezentowane są podczas zajęć, gdzie wskazani uczniowie, w oparciu o samodzielnie wykonaną makietę omawiają budowę i zasady działania układu wydalniczego. Nauczyciel wcześniej informuje uczniów na co będzie zwracał uwagę przy ocenianiu ich pracy. Uczniowie zadanie wykonują pracując pod kierunkiem nauczyciela na kilka dni przed prezentacją zadania na forum klasy.

2. Biologia. Praca z wykorzystaniem aplikacji odtwarzającej organy wewnętrzne człowieka. Uczniowie z wykorzystaniem aplikacji lokalizują organy człowieka odpowiednio jej nazywając i omawiając ich przeznaczenie. Nauczyciel odpowiedzi uczniów uzupełnia i podsumowuje.

3. Historia. Utwory muzyczne formacji Sabbaton z platformy Youtube. Uczniowie odsłuchują piosenki i następnie odnoszą się do prezentowanych w nich treściach w zakresie wydarzeń historycznych i ich odpowiedniej interpretacji. Nauczyciel odpowiedzi uczniów uzupełnia i podsumowuje.

4. Historia. Interpretacja treści ikonografiki. Uczniowie po uważnym obejrzeniu prezentowanej grafiki omawiają jej składniki w zakresie widocznych na niej haseł, zapisów tekstowych jak i dynamiki ilustracji. Uczniowie interpretację odnoszą do kontekstu sytuacji politycznej i relacji międzynarodowych obszarów Bliskiego Wschodu. Nauczyciel odpowiedzi uczniów uzupełnia i podsumowuje.

5. Wiedza o społeczeństwie. Uczniowie po uważnym obejrzeniu prezentowanej ikonografiki odnoszą się do umieszczonych na niej treści jak i dynamiki rysunku. Wskazują typ reżimu politycznego do którego odnosi się ilustracja oraz wskazują i komentują obszary w zakresie swobód politycznych. Nauczyciel odpowiedzi uczniów uzupełnia i podsumowuje.

6. Geografia. Na podstawie zdjęć uczniowie nazywają uwidoczniony na nich rodzaj wybrzeża i typ aglomeracji, następnie omawiają pozytywne i negatywne elementy odnoszące się do specyfiki zamieszkiwania i funkcjonowania we wskazanych lokalizacjach komunikacji, edukacji, ekologii, służby zdrowia, dostępu do kultury itp. Nauczyciel jak zawsze - odpowiedzi uczniów uzupełnia i podsumowuje.

Przy planowanej pracy należy nie należy przesadzać z ilością form, tak w toku pojedynczej lekcji jak i w planie całej pracy. Należy wystrzegać się schematyczności i przewidywalności w planowanych działaniach. Nauczyciel powinien pilnować odpowiedniego tempa przekazu i nie powinien niepotrzebnie go wydłużać. Należy zwracać uwagę na najważniejsze elementy lekcji i zawsze akcentować jedynie najistotniejsze dla przekazu treści. No i co bardzo istotne, należy tak modyfikować przekazywane treści nauczania aby dla lepszych uczniów były one bardziej skomplikowane, a dla słabszych prostsze zarówno w formie przekazu jak i w zakresie wykorzystywanych metod pracy jak i ich ilości.

Opracował:

Grzegorz Kochman